

Aktuality týmu Islámská studia

Přinášíme vám přehled nejvýznamnějších událostí a aktivit týmu Islámská studia na Katedře blízkovýchodních a afrických studií!

Dokument zahrnuje informace o našich účastech na mezinárodních konferencích, pořádání workshopů, terénních výzkumech a významných akademických návštěvách, které proběhly v uplynulém období.

Nahlédněte do práce našeho týmu!

Mezinárodní konference Shi'ite Islam and Contemporary Challenges

Dne 12. června 2024 se v prostorách Náprstkova muzea konal druhý ročník mezinárodní interdisciplinární konference Shi'ite Islam and Contemporary Challenges, kterou uspořádala Katedra blízkovýchodních a afrických studií. Setkání bylo věnováno aktuálním otázkám spojeným s postavením šíitského islámu ve světě a nabídlo široké spektrum odborných příspěvků.

Konference pokryla témata od vztahu šíitského náboženství ke státu a společnosti, přes otázky jurisprudence a právního vývoje, až po roli šíitských komunit v evropském prostředí. Navzdory skutečnosti, že šíitský islám zůstává v mnoha ohledech méně prozkoumaným fenoménem, představila konference důležitou platformu pro mezinárodní odbornou výměnu.

Konference proto výrazně přispěla k hlubšímu porozumění šíitskému islámu v jeho současných podobách a zároveň se stala silným impulsem pro rozvoj mezinárodní spolupráce – jak v návaznosti na sdílení osobních zkušeností, tak v rovině nových institucionálních vazeb.

Workshop Antropologie islámu: Smrt

Dne 25. 4. 2024 jsme na Katedře blízkovýchodních a afrických studií uspořádali workshop s názvem „Antropologie islámu: Smrt“, který se snažil nabídnout hlubší antropologický vhled do islámského pojetí smrti a pohřebních rituálů. Zaměřili jsme se na jejich náboženský, duchovní a kulturní kontext a přiblížili specifické víry a praktiky, jež doprovázejí smrt a umírání v různých islámských společnostech.

Architektura hřbitovů

Workshop ukázal výraznou rozmanitost pohřebních míst a hřbitovů, jejich architektonických řešení i symboliky v různých částech muslimského světa.

Regionální praxe

Zvláštní pozornost byla věnována rozdílům mezi normativním rámcem islámského práva – například právními předpisy upravujícími podobu hrobu – a jeho konkrétní aplikací v odlišných regionálních a kulturních kontextech muslimského světa.

Praktická ukázka

Praktickou součástí workshopu bylo názorné předvedení rituálu úpravy těla před pohřbem, které účastníkům umožnilo nahlédnout do velice intimních a symbolických aspektů islámského pohřebního obřadu.

Smrt v islámu – terénní výzkum studentů i akademiků

V průběhu podzimu 2024 probíhala další fáze terénních výzkumů k připravované publikaci „Smrt v islámu“, na kterém se podíleli akademici i magisterští studenti Katedry blízkovýchodních a afrických studií. Jejich cílem bylo zmapovat pohřební zvyklosti a související náboženské i kulturní praktiky ve vybraných muslimských zemích.

Lokality výzkumu

- Tunisko
- Maroko
- Egypt
- Turecko
- Afghánistán

Město mrtvých, Káhira

Přínosy výzkumu

Výzkum přináší komplexní pohled na způsob, jak různé kultury v rámci islámu přistupují ke smrti, rozloučení a duchovnímu přesahu pohřebních událostí. Výsledkem je bohatý obrazový materiál, doplněný o cenné poznatky z přímého kontaktu s místními komunitami, rozhovory s účastníky rituálů a podrobná pozorování každodenní praxe.

Pro studenty tato příležitost představovala první krůčky v terénní práci, možnost prakticky uplatnit teoretické poznatky a získat cenné zkušenosti s antropologickým výzkumem v mezinárodním prostředí.

Islám v Bosně a Hercegovině – přednáška dr. Andreje Mentela

Ve čtvrtek 17. dubna 2025 jsme měli na katedře možnost vyslechnout unikátní přednášku dr. Andreje Mentela z Univerzity Komenského v Bratislavě, která nás zavedla do Bosny a Hercegoviny. Dr. Mentel, který se dlouhodobě věnuje terénnímu výzkumu v regionu, přinesl do diskuse nejen hluboké antropologické poznatky, ale i cenný vizuální materiál.

1 Súfijské řády

Zvláštní pozornost byla věnována súfijským řádům, konkrétně směru rifá'i-badawí, včetně podoby jejich náboženských praktik a specifického prožívání významných kalendářních období.

2 Hudba, poezie, rituál

Zjistili jsme, jak tyto prvky slouží nejen k osobnímu prožitku božské přítomnosti, ale i k posilování identity a soudržnosti tamních súfijských komunit.

3 Kulturní kontext

Přednáška dále zachytila pestrou náboženskou a kulturní krajinu země a přispěla k hlubšímu porozumění její komplexnosti.

Kulty svatých v islámu – terénní výzkum v Maroku

V rámci série výzkumných pobytů v Maroku navštívila Veronika Sobotková s Václavou Tlilí čtyři významná města – Rabat, Rabat-Salé, Fes a Marrákeš. Jejich terénní výzkum se soustředil především na místní mauzolea a svatyně a praktiky spojené s kultem svatých.

Mauzolea a svatyně

Během pobytu dokumentovaly množství náboženských lokalit a pořídily bohatý vizuální materiál zachycující architekturu a uspořádání svatých míst. Zaměřily se rovněž na to, jak pohyb poutníků v prostoru svatyně utváří samotný charakter náboženské praxe. Sledující trajektorie návštěvníků zachycovaly význam tělesného pohybu. Zvláštní pozornost věnovaly tomu, jak je tento pohyb formován architekturou svatyně, symbolickými zónami a nepsanými pravidly chování, která jsou často předávána skrze tradici spíše než formální instrukce.

Rituály a praktiky

Výzkumnice zároveň shromažďovaly podrobné informace o místních rituálech, formách uctívání a představách spojených se svatými místy. Zajímaly se o to, jak lidé vyjadřují svou zbožnost a jak tyto praktiky souvisejí s konkrétními představami o světcích a jejich zázracích.

Mezinárodní konference v Nuakšottu, Mauritáni

Africká konference na podporu míru

Mezi 21. a 23. lednem 2025 se v mauritánském Nuakšottu konal pátý ročník konference pod názvem „Africký kontinent: Nutnost dialogu a význam smíření“ pod záštitou Jeho Excelence šejcha Abdulláha bin Bajji. Konference se zúčastnili také akademičtí pracovníci Katedry blízkovýchodních studií.

Mezinárodní konference představuje jednu z klíčových iniciativ Mírového fóra v Abú Dhabí a slouží jako důležitá platforma pro dialog a spolupráci mezi představiteli různých kultur, náboženství a odborných oblastí. Každoročně se zde setkávají politici, představitelé států, odborníci a mládež z celého světa, aby společně hledali cesty k podpoře míru, tolerance a vzájemného porozumění.

www.forumforpeace.net

Mezinárodní konference na Katedře *šaría wa qánún*, univerzita al-Azhar

Ve dnech 26. a 27.dubna jsme se zúčastnili pátého ročníku mezinárodní akademické konference pořádané Katedrou *šaría wa qánún* univerzity al-Azhar v Káhiře. Konference nesla název Budování zdravého vědomí člověka ve světle současných výzev a konala se pod záštitou šejcha Ahmada Tajjiba, šejcha univerzity Al-Azhar.

Konference se zaměřila na aktuální otázky formování lidského vědomí v kontextu rychle se měnícího světa, a to především z právního a společenského hlediska. Zvláštní pozornost byla věnována roli náboženských a právních rámců v procesu utváření vyváženého a eticky ukotveného lidského vědomí.

S odborným příspěvkem na této konferenci vystoupila Václava Tlilí, která ve své prezentaci nabídla podnětnou komparativní analýzu chápání lidského vědomí z pohledu islámské a západní filozofie. Zaměřila se rovněž na ukotvení zmíněného termínu v islámské jurisprudenci.

Účast na této konferenci byla významnou příležitostí k mezinárodnímu dialogu a sdílení znalostí v oblasti právní vědy, teologie i filozofie. Zároveň přinesla cenné podněty pro další odbornou práci a mezinárodní spolupráci v oblasti studia islámského práva a interkulturního dialogu.

Prezentace akademiků univerzity az-Zajtúna, Tunisko

Během února jsem na katedře přivítali akademickou návštěvu z prestižní Univerzity Zajtúna v Tunisku. Hostem byl Dr. Elias Gouissem, zástupce rektora, jenž přednesl odbornou přednášku věnovanou současným metodologickým přístupům k interpretaci koránského textu.

Ve svém vystoupení se věnoval nejen tradičním exegetickým směrům, ale i současným výzvám a možnostem, které před výklad Koránu staví moderní kontext a interdisciplinární přístup.

